

Список посилань на джерела

1. The Petroleum Refining Industry / Industrial Energy Use / Washington, D. C.: U. S. Congress, Office of Technology Assessment, OTA-E-198, 1983 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.princeton.edu/~ota/disk3/1983/8312/831208.pdf>.
2. Офіційний сайт Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.consumer.gov.ua>.
3. Research into the quality of biocomponents on the fuel quality / 6th International Scientific Conference TRANSBALTICA, 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.vgtu.lt/bitstream/1/622/1/matijosius_147-151.pdf.
4. Денісова М. В. Конкурентоспроможність України на міжнародному ринку нафтопродуктів / М. В. Денісова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/33_NIEK_2008/Economics/37268.doc.htm.

УДК 657

Ю. В. Савка, аспірант

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ

Систему бюджетування на підприємстві розглядають як систему управління внутрішнім процесом формування витрат, доходів та грошових потоків підприємства на базі управлінського обліку, яка реалізується шляхом виконання всіх управлінських функцій (планування, організації, контролю, аналізу, мотивації та регуляції), кожна з яких зумовлює формування відповідних підсистем для прийняття обґрунтованих рішень з урахуванням галузевих особливостей функціонування підприємств [1].

При створенні комплексної системи бюджетування перше, що потрібно зробити, – це сформулювати і затвердити набір ключових показників діяльності (КПД), які також можна назвати цільовими орієнтирами, що є скелетом системи планування і контролю діяльності компанії.

Дані показники можна поділити на дві основні групи – залежні показники та показники, що впливають. Друга група показників розглядається як фактори, що впливають на зміну залежних показників. І лише за значеннями залежних показників можна сказати, чи значення показника, який впливає, є позитивним, в залежності від того, яке значення залежного показника воно детермінує. Залежні показники ще можна назвати контрольними. А показники, які впливають слід розглядати як об'єкти (або точки) управління відповідних структурних підрозділів.

Збалансоване функціонування системи бюджетування на підприємстві залежить від постановки завдання і відповідно до нього вибору системи

показників, за що відповідає функція планування. Головним і складним завданням етапу планування є встановлення коректної функціональної залежності між залежними показниками та показниками, які на них впливають [2]. Для цього потрібно попрацювати з попередніми статистичними даними. В результаті для роботи потрібно виробити не тільки набір різних показників, але і функціональні взаємозв'язки між ними.

Приклади даних показників можуть бути різні, в залежності від стратегії діяльності компанії. Для однієї компанії впливаючим показником може бути обсяг видобутку нафти, а рентабельність вкладеного капіталу і вільні грошові потоки – залежними, тобто підсумковими, за якими приймаються рішення про доцільність такого обсягу видобутку і розмірів інвестицій. Для іншого ж компанії вартісні орієнтири можуть не стояти на першому місці, і показник обсягу видобутку може бути підсумковим (залежним). Наприклад, це може бути характерно для компанії, в ліцензії на розробку родовищ якої жорстко прописані умови вилучення запасів, і компанія чітко дотримується цих умов.

В цілому для вертикально-інтегрованих нафтогазових холдингів основними об'єктами управління компанії служать обсяг видобутку нафти і газу, собівартість видобутку, різні показники вартості збільшення обсягів видобутку (інвестиційна діяльність), оборотність і обсяг запасів, оборотність і обсяг кредиторської заборгованості перед третіми особами – саме ці показники будуть згодом входить для планування прибутку і грошового потоку по компанії в цілому [3]. До укрупненого переліку контрольних – (залежних) показників для газовидобувної компанії можемо віднести такі:

- виробнича собівартість 1 тону товарного газу (без управлінських витрат) – функція від обсягу видобутку, стану родовищ, середньодобового дебіту свердловин, обсягу інвестицій;

- потреба в фінансуванні за період (можна замінити показником грошового потоку, розрахованого виходячи з трансфертних цін на газ).

Саме ці показники і будуть основними факторами при формуванні сценаріїв діяльності компанії на плановий період. До перекику впливаючих показників можемо віднести:

- обсяг видобутку газу в натуральному виразі (цей показник може одночасно розглядатись і як підсумковий, тобто контрольний, хоча по природі обчислень він впливаючий);

- інвестиції на 1 тону додаткового видобутку газу і відповідно загальний обсяг виробничих інвестицій;

- необхідні інвестиції періоду, наприклад заміна обладнання що вийшло з ладу;

- інвестиції на 1 тону збільшення запасів, тобто інвестиції в геологорозвідувальні роботи – сума, вихід і відповідно питомих показників.

Слід зазначити, що хоча і пропонується групування системи показників бюджетування на контрольні і впливаючі, проте їх вибір залежить від цілей, завдань, можливостей діяльності і розвитку окремого підприємства. Здійснивши вибір і обґрунтувавши переліку показників, на стадії формування системи планування необхідно його остаточно затвердити.

Таким чином, система КПД повинна, як мінімум, дозволити представити стратегічні і тактичні цілі в вимірюваному вигляді. Система бюджетів, яка розробляється, повинна дозволити оцінити діяльність виділених у фінансовій структурі ЦФО (центрів фінансової відповідальності) і напрямків бізнесу (ефективність, як перевищення доходів над витратами).

Отже, бюджетування – це, з одного боку, процес складання фінансових планів і кошторисів (бюджетів), а з іншого – управлінська технологія, призначена для вироблення і підвищення фінансової обґрунтованості прийнятих управлінських рішень

Список посилань на джерела

1. П'ятничук І. Д. Формування сучасного концептуального підходу до визначення поняття "Система бюджетування" [Електронний ресурс] / І. Д. Пятничук // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". – 2011. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2509>.

2. Ілляшенко Т. О. Бюджетування як напрямок удосконалення системи управління діяльністю підприємств / Т. О. Ілляшенко, К. В. Ілляшенко, М. В. Скобенко // Вісник Сумського національного університету. Серія Економіка. – 2012. – №3. – С. 36–44.

3. Червінська О. С. Стан та перспективи розвитку підприємств нафтогазового комплексу / О. С. Червінська. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – №25. – С. 300–307.

УДК 658.14

Л. М. Савчин, асистент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТУ КЕРОВАНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА НГК

Вступ. Поточні кризові умови господарювання характеризуються пошуком стратегії, що дозволяють підприємствам виживати і ровиватись в зовнішньому середовищі. Проблема оптимізації інвестиційної діяльності, як одного з ключових елементів загальної стратегії розвитку підприємства зокрема та національної економіки загалом є надзвичайно актуальною, особливо за швидко змінюваних умов зовнішнього середовища. Внаслідок кризи 2008 року відбулось перетікання інвестиційного капіталу із сектору виробництва (в т.ч. видобутку) до сектору фінансового ринку, де в короткій перспективі рівень віддачі є суттєво вищим; а також за відсутності законодавчих обмежень щодо виведення інвестицій відбувся витік інвестиційного капіталу з країни.

Постановка проблеми. Оскільки розвиток підприємств нафтогазового комплексу є неможливим без капіталовкладень, а інвестиційні очікування інвесторів (акціонерів) не завжди співпадають з пріоритетами розвитку підприємств НГК, то за поточних обставин актуальним буде розробити таку